

การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม

Development of Desirable Characteristics of Students at Ban Lao Tama School in Borabue District, Mahasarakham Province

จิรวรรณ ฉายศรี¹ เอกลักษณ์ บุญท้าว²

Jirawan Chalaysri¹ Ekalak Boonthau²

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีความมุ่งหมายเพื่อการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ตามกรอบการพัฒนา 2 ด้าน คือด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกาย และความรับผิดชอบต่อส่วนรวม ในด้านการรักษาความสะอาดของห้องเรียน โดยใช้การวิจัยปฏิบัติการ (Action Research) ตามแนวคิดของเคมมิส และแม็กแท็กการ์ท (Kemmis and McTaggart) จำนวน 2 วงรอบแต่ละวงรอบประกอบด้วย 4 ขั้นตอน ได้แก่ การวางแผน การปฏิบัติ การสังเกต และการสะท้อนผล กลุ่มศึกษาค้นคว้าจำนวน 4 คนและกลุ่มเป้าหมายจำนวน 36 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสังเกต แบบสัมภาษณ์ การตรวจสอบข้อมูลใช้เทคนิคการตรวจสอบข้อมูลแบบสามเส้า (Triangulation Technique) และนำเสนอผลการศึกษาค้นคว้าข้อมูลเชิงพรรณนา

ผลการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC ซึ่งมีกิจกรรมในการพัฒนาคือ กิจกรรมสัญญาร่วมใจ กิจกรรมฝึกไฝ่รักษา กิจกรรมตรวจตราปกป้อง และการนิเทศ พบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้านการแต่งกายมี 20 คน มีการปรับพฤติกรรมดีขึ้นในด้านการแต่งกาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และที่ยังไม่ปรับพฤติกรรมมีจำนวน 6 คน และด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนนักเรียน 16 คน ปรับพฤติกรรม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ยังไม่ปรับพฤติกรรม จำนวน 8 คน จึงได้พัฒนา ในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การกิจกรรมยกย่องต้นแบบ และกิจกรรมติดแถบเชิดชู การดำเนินการ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบมีการแต่งกายถูกระเบียบโรงเรียน และด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกลุ่มเป้าหมายให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดห้องเรียน ผลการดำเนินการพัฒนาทั้ง 2 วงรอบ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคน มีความตระหนักเอาใจใส่และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาดของห้องเรียน

¹ นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

² อาจารย์ระดับบัณฑิตศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

¹ Marter's degree Student. Faculty of Education, Mahasarakham University

² Special graduate lecturer, Faculty of Education, Mahasarakham University

กลุ่มเป้าหมายเข้าร่วมในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนทุกคน มีความกระตือรือร้นตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการทำงาน มากขึ้น ไม่มีนักเรียนที่มาสายและหลบเลี่ยงการทำงานทำให้ห้องเรียนสะอาดดูสวยงามน่าเรียนถือได้ว่าการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมบรรลุเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ : การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พึงของนักเรียน

Abstract

The objectives of this research were to develop the desirable characteristics of students at Ban Lao Tama School in Borabue District, Maha Sarakham Province. The characteristics of students included private responsibility for wearing a suitable uniform and public responsibility for keeping classrooms clean. The concepts of Kemmis and McTaggart's action research were employed for the study which consisted of 2 loops, and each loop consisted of 4 steps: plan, do, observation and reflection. The target population consisted of 4 researchers and 36 students. The instruments were an observation form and an interview form. Triangulation technique was used for data analysis, and the data were reported by using descriptive presentation.

The participatory AIC technique was employed for the first loop of the action research to develop the desirable characteristics of the students, and the activities consisted of making a promise, being ambitious, security, and supervision. The research finding showed that fourteen students of the target population (70%) improved and dressed in their school uniforms properly, whereas, six students of the population (30%) did not improve and change their behavior. Regarding the public responsibility, the finding showed that eight students (50%) changed their behavior in cleaning, whereas, eight students (50%) did not change their behavior. Activities of the second loop consisted of praising and promoting a good model. The finding showed that all target population improved their responsibility for dressing proper school uniform,

Regarding the public responsibility of the target population, the finding showed that all participants realized the private responsibility for dressing the suitable uniform and keeping classrooms clean. The students were not late and they did not avoid cleaning their classroom. The result indicated that the development of desirable characteristics regarding both private and public responsibilities was achieved completely.

Keywords : Development of Desirable Characteristics

บทนำ

การขาดความรับผิดชอบ เป็นปัญหาที่นับวันจะทวีความรุนแรงเพิ่มขึ้น ดังนั้นยุทธศาสตร์ของการปฏิรูปการเรียนรู้จึงมุ่งเน้นให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดการเรียนรู้คู่คุณธรรมใช้เครือข่ายการศึกษา ร่วมสนับสนุนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พัฒนาคุณภาพผู้เรียน เสริมสร้างวินัยและสนับสนุนให้นักเรียนประกอบความดีซึ่งการขาดวินัยด้านความรับผิดชอบเป็นสาเหตุสำคัญประการหนึ่งของปัญหาต่าง ๆ ในสังคม ความรับผิดชอบเป็นลักษณะของความเป็นพลเมืองที่ดีที่สำคัญ ซึ่งประกอบด้วยคุณสมบัติ 5 ประการ คือ ความรับผิดชอบ ความสม่ำเสมอ ความเชื่อมั่นในตัวเอง ความซื่อสัตย์ และความพยายามในการพึ่งตนเอง (อภิชาติ ภูประเสริฐ, 2541 : 19) ความรับผิดชอบเป็นสิ่งสำคัญที่นักเรียนต้องประพฤติปฏิบัติให้ติดเป็นนิสัย ไม่ว่าจะมีความรับผิดชอบในการศึกษาเล่าเรียน ความรับผิดชอบต่อสถานศึกษา ความรับผิดชอบต่อครอบครัว และความรับผิดชอบต่อสังคม จึงจำเป็นต้องมีการปลูกฝังความรับผิดชอบให้กับนักเรียนให้เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ ความรับผิดชอบเป็นคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ของสังคม แต่ความรับผิดชอบมิได้ติดตัวมาโดยกำเนิด (กรมวิชาการ, 2542 : 8 – 9)

โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีภารกิจในการจัดกิจกรรมการเรียนสอนในระดับชั้นอนุบาลชั้นปีที่ 1- มัธยมศึกษาปีที่ 3 สภาพชุมชนโดยรอบผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ มีอาชีพทำนา ซึ่งจะได้ผลผลิตมากน้อยเพียงใดขึ้นอยู่กับสภาพดินฟ้าอากาศของแต่ละปี ผลผลิตที่ได้เพียงพอกับการใช้ในการบริโภคในครัวเรือนเท่านั้น ไม่สามารถ นำไปจำหน่ายเป็นรายได้มาจุนเจือครอบครัวได้ จึงทำให้ผู้ปกครองนักเรียนส่วนใหญ่ต้องเดินทาง ไปประกอบอาชีพรับจ้างที่กรุงเทพมหานคร โดยปล่อยให้ลูกหลานอาศัยอยู่กับ ปู่ย่า ตา ยาย ซึ่งมีอายุมากแล้ว

และต้องมีภาระเลี้ยงดูลูกหลานหลายคนในขณะเดียวกัน ทำให้การดูแลเอาใจใส่ไม่ทั่วถึง จากสภาพครอบครัวที่ต้องแยกกันอยู่ของพ่อ แม่ ผู้ปกครองดังกล่าวส่งผลให้เด็กเหล่านี้มีพฤติกรรมไปในทางที่ไม่พึงประสงค์ของสังคมคบเพื่อนไม่เชื่อและทำตามเพื่อนขาดความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมขาดวินัยในตนเอง ก่อให้เกิดปัญหาทั้งสังคม นักเรียนจากการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองพฤติกรรมความมีวินัยด้านความรับผิดชอบของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 – 6 ในปีการศึกษา 2553 คน พบว่า นักเรียนที่มีปัญหาเกี่ยวกับความมีวินัยด้านความรับผิดชอบที่จำเป็นต้องแก้ไขอย่างเร่งด่วนจำนวน 36 คน จำแนกเป็นรายชั้นได้ดังนี้ นักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการแต่งกาย มีการแต่งกายผิดระเบียบโรงเรียนเช่นนักเรียนชายปล่อยเสื้อลอยชาย สวมใส่รองเท้าแบบเหยียบสัน ไม่ใส่ถุงเท้าหรือใส่ถุงเท้าผิดระเบียบไว้ผมยาว ส่วนนักเรียนหญิงไว้ผมยาว สวมใส่รองเท้าแบบเหยียบสัน ไม่ใส่ถุงเท้าหรือใส่ถุงเท้าผิดระเบียบ สวมใส่เครื่องประดับ และ แต่งหน้าไว้เล็บอยู่เสมอ จำนวน 20 คน และนักเรียนที่ขาดความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการรักษาความสะอาดของโรงเรียนโดยไม่เข้าร่วมและหลบหลีกการทำงาน เข้าร่วมกิจกรรมทำความสะอาดหลังเพื่อน ไม่ตั้งใจทำงานหยอกล้อเล่นกันในเวลาทำงาน ไม่มีการเทขยะ มีจำนวน 16 คน (โรงเรียนบ้านเหล่าตามา, 2553 : 12)

จากความสำคัญ ดังกล่าวผู้ศึกษาค้นคว้า ซึ่งอยู่ในฐานะผู้รับผิดชอบเกี่ยวกับงานกิจการนักเรียน ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พึงประสงค์ ของนักเรียนเพื่อปรับปรุงและแก้ไข ความประพฤติที่ไม่เหมาะสมของนักเรียน ให้เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เหมาะสมเกิดความรู้คุณธรรม จริยธรรม เป็นคนดี คนเก่ง และมีคุณสมบัติที่อันพึงประสงค์ของทางโรงเรียน ซึ่งเป็นเงื่อนไขหนึ่งที่หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดไว้ใน

การประเมินผ่านช่วงชั้น เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ผู้ศึกษาและผู้ร่วมศึกษาค้นคว้าตระหนักเห็นความสำคัญที่จะต้องพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบให้เกิดประสิทธิภาพ เพื่อจะช่วยพัฒนาปรับปรุงและกำหนดแนวทางในการดำเนินงานการพัฒนาโรงเรียน

โดยการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์พึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ให้เป็นคนที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนร่วม มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ตามที่สังคมคาดหวัง เพื่อเติบโตเป็นเยาวชนที่ดีของชาติต่อไป

วัตถุประสงค์การศึกษา

1. ได้แก้ไขปัญหและพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
2. ได้แนวทางพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม
3. ได้ข้อเสนอเทศสำหรับโรงเรียนอื่นที่สนใจ นำไปประยุกต์ใช้แก้ไขปัญหและพัฒนาการปฏิบัติงานพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ของนักเรียน

วิธีการศึกษา

ในการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตและกรอบแนวคิดของการศึกษาค้นคว้าดังนี้

1. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า 4 คน ประกอบไปด้วย
 - 1.1 ผู้ศึกษาค้นคว้า
 - 1.2 ผู้ร่วมศึกษาค้นคว้า จำนวน 3 คน

ประกอบไปด้วย

- 1.2.1 ครูประจำชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 4 จำนวน 1 คน
- 1.2.2 ครูประจำชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 5 จำนวน 1 คน
- 1.2.3 ครูประจำชั้นประถมศึกษาศึกษาปีที่ 6 จำนวน 1 คน
2. กลุ่มเป้าหมาย นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ถึง ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 36 คน จำแนกตามประเภทการมีความรับผิดชอบ มี 2 ด้าน ได้แก่

2.1 ความรับผิดชอบต่อตนเองด้านการแต่งกาย จำนวน 20 คน

2.2 ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมด้านการรักษาความสะอาด จำนวน 16 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล มี 6 ประเภท ดังนี้

3.1 แบบประชุมการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC จำนวน 1 ฉบับ

3.2 แบบสัมภาษณ์ จำนวน 2 ฉบับ

3.3 แบบสังเกต จำนวน 3 ฉบับ

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณและเกณฑ์การแปลผล ผู้ศึกษาค้นคว้าได้นำข้อมูลที่ได้จากแบบสังเกตแต่ละฉบับ มาแปลผลด้านความรับผิดชอบแต่ละด้าน ดังนี้

1. ความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกาย มีหลักเกณฑ์และการแปลผลดังนี้

1.2 เกณฑ์การสังเกตและแปลผลรายข้อตามตัวบ่งชี้ ดังนี้

1 หมายถึง ปฏิบัติได้ถูกต้องตามตัวบ่งชี้

0 หมายถึง ไม่ปฏิบัติตามตัวบ่งชี้

1.1.1 เกณฑ์การสังเกตและแปลผล รายครั้ง มีดังนี้ ปฏิบัติได้ครบทั้ง 6 ตัวบ่งชี้จะถือว่าผ่าน

1.1.2 เกณฑ์การสังเกต และ แปลผล รวม 10 ครั้งถือเกณฑ์ผ่านที่ 8 ครั้ง (ร้อยละ 80)

2. ความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน หลักเกณฑ์และการแปลผล ซึ่งแยกเป็น 2 ด้าน ดังนี้

2.1 ความสะอาดของห้องเรียนซึ่งมีเกณฑ์การสังเกตผลและแปลผล ดังนี้

2.2 เกณฑ์การสังเกตและการแปลผลรายชื่อ ระดับความเหมาะสมของความสะอาดในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน รายชื่อมีดังนี้

3 หมายถึง มีความเหมาะสม สะอาดในระดับ ดี

2 หมายถึง มีความเหมาะสม สะอาดในระดับ พอใช้

1 หมายถึง มีความเหมาะสม สะอาดในระดับ ปรับปรุง

2.2.1 เกณฑ์การสังเกตและแปลผลรายครั้ง มีดังนี้ปฏิบัติได้ครบทั้ง 5 ตัวบ่งชี้จะถือว่าผ่าน

2.2.2 เกณฑ์การสังเกตและแปลผล รวม 10 ครั้งถือเกณฑ์ผ่านที่ 8 ครั้ง (ร้อยละ 80)

2.2.3 เกณฑ์การสังเกตและการแปลผลรายเฉลี่ย ระดับความเหมาะสมความสะอาดของห้องเรียนรายเฉลี่ย มีดังนี้ ค่าเฉลี่ยผลการสังเกต 2.51 - 3.00 หมายถึง ดี ค่าเฉลี่ยผลการสังเกต 1.51 - 2.50 หมายถึง พอใช้ ค่าเฉลี่ยผลการสังเกต 1.00 - 1.50 หมายถึง ปรับปรุง

3. กลุ่มผู้ร่วมศึกษาค้นคว้านำข้อมูลมาศึกษาและทำความเข้าใจกับข้อมูลที่รวบรวมมาแล้วหาความสัมพันธ์ของข้อมูลวิเคราะห์แนวโน้ม สร้างข้อสรุปและวิเคราะห์แปลผลโดยอิงกรอบการศึกษาคือพฤติกรรมความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวม มาวิเคราะห์แปลผลสร้างสรุป (Induction) และวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) แล้วประมวล

ผล แปลความหมาย และ เรียบเรียงนำเสนอ นำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Analysis)

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD)

ผลการศึกษา

ผลการศึกษาค้นคว้าสามารถสรุปผลการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ในวงรอบที่ 2 สามารถสะท้อนผลการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ตามกรอบแนวคิดที่ศึกษาได้ ดังนี้

1. การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในการแต่งกาย พบว่านักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่ยังมีปัญหาในความรับผิดชอบต่อตนเองในการแต่งกาย คือ นักเรียนชายปล่อยเสื้อลอยชาย จำนวน 3 คน และ แต่งหน้าหรือใส่เครื่องประดับบางวันจำนวน 3 คน จากการดำเนินการพัฒนาในวงรอบที่ 2 กลุ่มเป้าหมายที่มีปัญหาทุกคน มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการแต่งกาย ผ่านเกณฑ์การสังเกตความเหมาะสมทุกตัวบ่งชี้ มีการแต่งกายที่ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียนที่กำหนดใส่เสื้อผ้าที่สะอาดผู้ชายไม่มีการปล่อยเสื้อลอยชายและผู้หญิงไม่มีการมีแต่งหน้าหรือใส่เครื่องประดับบางวัน สรุปของภาพรวมของการพัฒนานักเรียนกลุ่มเป้าหมายที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองในการแต่งกายอยู่ มีการแต่งกายได้ถูกระเบียบของโรงเรียน แต่ต้องมีการควบคุมดูแลอย่างต่อเนื่องต่อไปเพื่อให้นักเรียนมีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองตลอดไป

2. การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในการรักษาความสะอาด พบว่าภายหลังจากการที่ดำเนินใน 2 วงรอบ ที่มีพฤติกรรม

ขาดวินัยด้านการรักษาความสะอาด ไม่เข้าร่วมการรักษาความสะอาดห้องเรียน เปลี่ยนพฤติกรรมมีการเข้าร่วมในการรักษาความสะอาดของห้องเรียน นักเรียนกลุ่มเป้าหมายมีความกระตือรือร้นในการร่วมมือกันทำความสะอาดมีการตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการทำงานมากขึ้น ไม่มีนักเรียนที่มาสายและหลบเลี่ยงการทำงานในภาพรวมแล้วนักเรียนทุกห้องมีการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ด้านความรับผิดชอบในการทำความสะอาดห้องเรียน ผลการสังเกตความสะอาดของห้องเรียนทุกห้องมีผลการสังเกตในระดับดีทุกห้องมีผลการสังเกตในระดับดีแต่นักเรียนกลุ่มเป้าหมายทุกคนยังต้องได้รับการติดตามพฤติกรรมอย่างต่อเนื่องเพื่อให้นักเรียนเป็นผู้มีวินัยมีความรับผิดชอบ

การศึกษาการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ โดยใช้กลยุทธ์ประชุมแบบมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC ซึ่งมีกิจกรรมในการพัฒนาคือกิจกรรมยกย่องต้นแบบ และกิจกรรมติดแถบเชิดชูพบว่า กลุ่มเป้าหมายจากทั้งหมดที่ขาดความรับผิดชอบด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกายจำนวน 6 คน แบ่งตามตัวบ่งชี้ที่มีปัญหาคือมีนักเรียนชายปล่อยเสื้อลอยชาย จำนวน 3 คน และนักเรียนหญิงแต่งหน้าหรือใส่เครื่องประดับบางวัน จำนวน 3 คน ผลจากการพัฒนาทำให้กลุ่มเป้าหมายทุกคนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมผ่านการสังเกตทุกคนมีการแต่งกายถูกระเบียบของโรงเรียน และเข้าร่วมการทำทำความสะอาดทั้งห้องเรียน ซึ่งกลุ่มผู้ร่วมศึกษาจะดำเนินกิจกรรม เพื่อการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียนโรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ให้ดียิ่งขึ้นในโอกาสต่อไป

อภิปรายผล

จากการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน โรงเรียนบ้านเหล่าตามา อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม มีดังนี้

1. จากการใช้กลยุทธ์กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC มีการวางแผนกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC โดยการจัดกิจกรรมระดมความคิดแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อแสวงหาแนวทางในการพัฒนาความมีระเบียบวินัย สร้างความเข้าใจที่ตรงกันในการแก้ไขและพัฒนาวินัยนักเรียนด้านการแต่งกายและการรักษาความสะอาด ทำให้ผู้เข้าร่วมประชุมระดมความคิด มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านเสริมความรับผิดชอบสามารถพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ถูกต้องตามกระบวนการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการระดมความคิดที่ กรมวิชาการ (2540 : 22) กล่าวว่า กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC ช่วยให้สถานศึกษา และบุคคลที่เกี่ยวข้องมีความสำคัญที่ต้องดำเนินการสร้างเสริมความมีวินัย สถานศึกษาควรจะร่วมกับสถาบันทางครอบครัวสถาบันศาสนา และสถาบันอื่น ๆ เพื่อสังคมได้มีส่วนร่วมในการควบคุมเสริมสร้างวินัย ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดกระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC ที่สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2540 : 9) กล่าวว่า สถาบันหรือบุคคลที่มีส่วนร่วมในการพัฒนาวินัยให้แก่เยาวชนไทย ประกอบด้วย 1. บิดามารดา 2. ญาติผู้ใหญ่ และสมาชิกในครอบครัว 3. เพื่อน ๆ ของเด็ก 4. สถาบันศาสนา 5. สื่อมวลชน 6. สถานศึกษา 7. สถาบันอาชีพ และ 8. สถาบันการเมือง ซึ่งมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างวินัยของเยาวชน

2. จากการใช้กลยุทธ์การนิเทศโดยหลังจากที่ได้ลงมือการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบ มีการให้คำแนะนำและการนิเทศช่วยเหลือระหว่างผู้ร่วม

ศึกษาค้นคว้า ทำให้ครูมีความรู้ความเข้าใจและสามารถพัฒนาการเสริมสร้างวินัยนักเรียนตามกระบวนการได้อย่างถูกต้อง ว่าการนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการปฏิบัติงานร่วมกันของผู้นิเทศและผู้บริหารนิเทศ เพื่อปรับปรุงและเพิ่มประสิทธิภาพและเป็นกระบวนการทำงานร่วมกันของบุคลากรภายในโรงเรียนในการพัฒนาการดำเนินงานเสริมสร้างวินัยนักเรียน

ผลการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบ ในวงรอบที่ 1 โดยใช้กลยุทธ์กระบวนการมีส่วนร่วมอย่างสร้างสรรค์ AIC ซึ่งมีกิจกรรมในการพัฒนาคือ กิจกรรมสัณฐานร่วมใจ กิจกรรมฝึกไฝรักษา กิจกรรมตรวจตราปกป้อง และการนิเทศพบว่า นักเรียนกลุ่มเป้าหมายด้านการแต่งกายมี 20 คน มีการปรับพฤติกรรมดีขึ้นในด้านการแต่งกาย จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 70.00 และที่ยังไม่ปรับพฤติกรรมมีจำนวน 6 คน และด้านการรักษาความสะอาดห้องเรียนนักเรียน 16 คนปรับพฤติกรรม จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 ยังไม่ปรับพฤติกรรม จำนวน 8 คน จึงได้พัฒนา ในวงรอบที่ 2 โดยใช้กลยุทธ์การกิจกรรมยกย่องต้นแบบ และกิจกรรมติดแถบเชิดชู การดำเนินการ พบว่ากลุ่มเป้าหมายทุกคนพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบ ต่อตนเองในด้านการแต่งกาย มีการแต่งกายถูกระเบียบโรงเรียนและด้านความรับผิดชอบต่อส่วนรวมกลุ่มเป้าหมายให้ความร่วมมือในการรักษาความสะอาดห้องเรียน

สรุป

ผลการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน การดำเนินการพัฒนา ทั้ง 2 วงรอบ พบว่า กลุ่มเป้าหมายทุกคน มีความตระหนักเอาใจใส่และพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีวินัยด้านความรับผิดชอบต่อตนเองในด้านการแต่งกาย ด้านการรักษาความสะอาดของห้องเรียน กลุ่ม

เป้าหมายเข้าร่วมในการรักษาความสะอาดของห้องเรียนทุกคน มีความกระตือรือร้นตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการทำงาน มากขึ้น ไม่มีนักเรียนที่มาสายและหลบเลี่ยงการทำงานทำให้ห้องเรียนสะอาดดูสวยงามน่าเรียนถือได้ว่าการพัฒนาการดำเนินงานส่งเสริมวินัยนักเรียนด้านความรับผิดชอบต่อตนเองและส่วนรวมบรรลุเป้าหมายตามตัวบ่งชี้ผ่านเกณฑ์ที่กำหนด

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1.1 การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความรับผิดชอบนักเรียน ต้องให้ครูและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง เช่น กรรมการนักเรียน ครูที่ปรึกษา ครูเวรประจำวันและผู้บริหารต้องเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา จึงจะทำให้การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ประสบผลสำเร็จ

1.2 การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ครูที่ปรึกษาต้องเป็นหลักในการดำเนินงาน เพราะเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดนักเรียน รับรู้และรับทราบปัญหาของนักเรียนก่อนใครอื่นและต้องหาแนวทางแก้ไขคุณลักษณะอันพึงประสงค์นักเรียนร่วมกับครูผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน

1.3 การพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ต้องดำเนินการพัฒนาด้วยการให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการวางแผน การปฏิบัติ การติดตามและการรายงานผล ซึ่งต้องดำเนินการพัฒนาการเสริมสร้างคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน อย่างต่อเนื่องและจริงจังและมีการประสานงานกันของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกคน เพื่อให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างเป็นระบบและมีประสิทธิภาพ

2. ข้อเสนอแนะในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

2.1 ควรทำการพัฒนาการเสริมสร้าง
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความ
รับผิดชอบของนักเรียนในด้านอื่น ๆ ด้วย เช่น
ด้านการแสดงความเคารพ ด้านการเข้าแถว

2.2 ควรศึกษาความพึงพอใจ
ของครูและนักเรียนในการพัฒนาการเสริมสร้าง
คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของนักเรียน ด้านความ
รับผิดชอบของนักเรียนทุกครั้งที่เริ่มกิจกรรม

เอกสารอ้างอิง

- กรมวิชาการ. (2542).*การสังเคราะห์รูปแบบการพัฒนาศักยภาพของเด็กไทยด้านความรับผิดชอบและมีวินัย
ในตนเอง*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, กรมวิชาการ. (2540). *วิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้
รู้ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
โรงเรียนบ้านเหล่าตามา. (2553). *รายงานการพัฒนาคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ประจำปีการศึกษา 2553*.
มหาสารคาม : โรงเรียนบ้านเหล่าตามา,
อภิชาติ ภูประเสริฐ. (2541). *การดำเนินงานเสริมสร้างพัฒนาความมีวินัยในตนเองของนักเรียน โรงเรียน
บ้านสำโรง (วิทยุโชนุสรณ์) อำเภอกระสัง จังหวัดบุรีรัมย์*. การศึกษาค้นคว้าอิสระ.,
Kemmis, S. and R. McTaggart. (1988).*The Action Research Planner*. 3rded. Victoria, Australia :
Deakin University Press,